

BESZÁMOLÓK

SZEMLÉK

REFERÁTUMOK

IOLIM '89

Az információkeresés szakterületén mindig az év legjelentősebb nemzetközi rendezvénye a december elején Londonban megtartott *Nemzetközi Online Információs Találkozó* (International Online Information Meeting), elfogadott "becenevén" IOLIM. Az évente megrendezett találkozók közül a mostani a 12. volt.

Az IOLIM hagyományosan négy részből áll. A konferenciahétfő keddjén, szerdáján és csütörtökén zajlik a tudományos-szakmai konferencia, ahol a konferencia résztvevői közül kerülnek ki az előadók. Ezzel párhuzamosan folyik az az előadás-sorozat, ahol a szakterület "háttérpara" ismerteti új és továbbfejlesztett termékeit, szolgáltatásait (adatbázisok, információkereső rendszerek, hardver, szoftver stb.), valamint az a kiállítás, amelyen ezeket a termékeket és szolgáltatásokat "élőben" is bemutatják. Negyedik részként hétfőn és pénteken úgynevezett "szatellit-események" zajlanak: az előállítók és szolgáltatók által saját felhasználóik részére tartott félnapos-egynapos minikonferenciák.

A résztvevők száma évek óta megállapodott egy szinten: a fő konferenciának kétezer-néhány száz résztvevője van a világ minden részéből (a mostaniak 2400 körül volt), rajtuk kívül további mintegy négyezren nézik meg a kiállítást.

Az információkeresésben 1989 a két szenzáció közötti csendes fejlődés, a hétköznapi munka éve volt, ez tükröződött az IOLIM '89 arculatán is. A rendezvénynek nem volt olyan átütő szenzációja, mint az 1988-asnak a *hypertext* vagy az 1986-osnak a *CD-ROM*. Az előzetes várakozások szerint a multimedia jellegű alkalmazásoknak kellett volna a fő szenzációt jelenteniük, de ez végül is csak a kiállításon mutatkozott meg néhány látványos tartalmú optikai lemez képében.

A tudományos-szakmai konferencián ezúttal a rendezők tudatosan csökkentették az elfogadott előadások számát, növelték a plenáris ülések és csökkentették az egymással párhuzamos szekcióülések időtartamát. Csak 61 előadást fogadtak el az előző év 74, a korábbi évek 80-100 előadásával szemben. Így akarták kizárni a konferenciáról a csekélyebb

szakmai értékű előadásokat. Ennek azonban hátulütője is volt: a kizárás sorsára elsősorban a munkajellegű, szakmai tapasztalatsere jellegű előadások jutottak. Így előtérbe kerültek a szakmai fejlődés élvonalát reprezentáló előadók. Megbomlott a konferencia egyensúlya, "okos okítókra és buta nebulókra" vált szét a korábbi években megszokott, többé-kevésbé egységes szakmai közösség. Sok lett az ismétlés: a valódi szakmai újdonságokat nagyrészt olyanok mondták el, akik a termékismertető előadásokon is szót kaptak.

A konferencia csendes munkajellege tükröződött a tematikában, a korábbi évek témái ismétlődtek: egyrészt munkatémák (információkeresési technikák, az információkeresés minősége, oktatás, üzletpolitika stb.), másrészt a fejlődés már korábban kialakult élvonala (CD-ROM, hypermedia, a mesterséges intelligencia alkalmazása, teljes szövegű adatbázisok stb.).

Hangzatos címe volt az első plenáris ülésnek: *Hangkimenet és -bemenet információs rendszerekben*. A nagy várakozást keltő cím mögött azonban kiábrándító tartalom rejtett. A hangkimenet mindössze annyit jelentett, hogy a multimedia típusú adatbázisok digitálisan tárolt hangot is tartalmaznak. A címében hangbemenetet ígérő előadásban ismertett rendszer pedig olyan gyenge beszédfelismerő rendszert integrált az információkereső rendszerbe, amelyet már itthon tíz évvel ezelőtt láthattunk-hallhattunk a BNV-n, amely csak két-három ember néhány tucatnyi szókészletből álló "beszédét" érti meg. Így ebben a rendszerben a szóbelileg beadható keresőparancsok mellett a keresőkifejezéseket a *fóniaábécé* (A = alpha, B = bravo, C = Charlie, D = delta, E = echo stb.) betűivel betűzve kell bemondani, ami sokkal lassúbb, mint a billentyűzés, de még ehhez is minden felhasználó beszédére külön gyakorlatsorral kell megtanítani a rendszert.

A konferencia-előadásokkal egy időben két párhuzamos szekcióban hangzott el a 123 termékismertető előadás. Ezek témáival itt foglalkozni felesleges ismétlés lenne, hiszen ami az ott elhangzottakból

valóban érdekes, lényeges, azzal a TMT olvasói már találkoztak vagy rövidesen találkozhatnak az online és a CD-ROM hírostatokban.

A konferenciával egyidejűleg tartott kiállítás mérete évről évre növekszik, most 140 kiállító vett részt rajta (az előző évben 126). A kiállításon (éppúgy, mint a termékismertető előadásokon) az üzleti adatbázisok domináltak. Ezek meghatározó vonása volt a felkészülés az 1992 utáni, gazdaságilag egységes Nyugat-Európára. A kiállításból talán nehéz volt kihámozni, de az 1989-es évnél és 1990 elejénél jelentős eredménye ilyen szempontból, hogy nagy számban jelentek meg azok a korábban nagyon hiányzó céginformációs adatbázisok, amelyek az európai cégek adatait tartalmazzák.

Magyar vonatkozású fontos esemény volt, hogy az ottani *ESA-IRS-standon* közölték velünk: két héttel korábban az ESA feloldotta a Magyarországra vonatkozó tilalmat, így most már nincs többé akadálya, hogy magyar felhasználók is kaphassanak ESA-IRS jelszót.

Harmadik éve kiemelt része a kiállításnak a *CD-ROM Gallery*. Ez 1987-ben még valóban a CD-ROM kiadványok bemutatója volt, most azonban már az optikai lemezek azóta népszerűvé vált családjának minden bemutatója ide koncentrálódik. A kiállításnak ezen a részén ezúttal két (egymást részben átfedő) téma uralkodott: a multimedia típusú adatbázisok és az optikai lemezes adatbázisok kombinálása hypermedia típusú keresőrendszerrel.

A multimedia típusú adatbázisokról a legkülönbözőbb (CD-I, CD-V, DV-I stb.) szabványok szerint láthatunk-hallhatunk hangot, állóképet, nagyfelbontású állóképet, mozgóképet, animációt. Túl nagy a szabványok tarkasága.

A hypermedia típusú keresőrendszerek futtatására információkereső munkaállomásként az eddig megszokott IBM-kompatibilis gépek helyett megjelentek a jobb grafikus képességű és kész gyári hypermedia-szoftveres *Macintosh* gépek.

Újdonság, hogy a professzionális alkalmazások mellett megjelentek a széles nagyközönségnek szánt multimedia-lemezek is. Ezeket most egy animációs

film minőségű számítógépes akciójáték, a *Guinness Disc of Records* (a Guinness Book of Records mozgóképekkel, animációval és hanganyaggal kibővített változata) és egy 35 000 emlékezetes sakkjátszmát tartalmazó lemez képviselte. Ez azért fontos fejlődési irány, mert az ilyen alkalmazások "viszik" a technikát, átveszik a fejlesztés anyagi terheit, ezzel anyagilag elérhetővé teszik a kis példányszámú professzionális lemezeket, ahogy a kompakt hanglemezek tette a CD-ROM technikával.

A satelliteselemek között mindig kiemelkedő szerepet tölt be a *Dialog Update*. Ezt hagyományosan hétfőn tartják, hogy a nagy konferencia előtt, a Dialog saját rendezvényén jelenthessék be az év szenzációját. Ilyen szenzáció majdnem minden évre jut. Bár Dialog Update nevű rendezvényt mintegy tucatnyit rendeznek évente szerte a világon (ezek kb. felét az USA-ban), szenzációt csak erre, az IOLIM előttire hoznak.

Az 1989. decemberi Dialog Update szenzációja a duplumrekordok kizárása volt, amelyet azután a kiállításon már gyakorlatban is bemutattak. Erről a TMT olvasói már az online hírostatból (37. köt. 3–4. sz. 1990. p. 164–165.) értesülhettek, a konkrét megvalósítási módot pedig az a konferencia-előadás ismerteti, amelyről a TMT számára referátum készült (lásd hamarosan). Ez a duplumrekord-kizárás olyan jelentős technikai újdonság, amely ismét jócskán megnöveli a Dialog üzleti előnyét konkurenseivel szemben, ugyanakkor elvi újdonság is: a hasonlósági keresés első megvalósítása nyilvános, kommerciális információkereső rendszerben.

A konferencia utáni napon, pénteken került sor az *Inspec User Day* nevű rendezvényre. Ezen már gyakorlati bemutatót (kb. 20 lemeznyit) láthatunk arról a CD-ROM hírostatban (TMT, 36. köt. 12. sz. 1989. p. 559.) már ismertett kiadványról, amely teljes elkészülte után az *IEE* és az *IEEE* (a brit és az egyesült államokbeli villamosmérnök-szövetség) valamennyi időszakos és konferenciakiadványát teljes egészében tartalmazza majd CD-ROM lemezeken.

Válas György
(OMIKK)

Egy kézikönyv – negyedik kiadásban

A közelmúltban jelent meg a Tájékoztatás a szakmai tájékoztatásról c. OMIKK-kiadvány 4. bővített, átdolgozott kiadása Csengődy Lászlóné szerkesztésében.

A 2000 példányban közzétett – mondhatjuk bátran – adatbank közel 500 intézmény adatait foglalja magában. Ismételt megjelentetése folyamatosan biztosítja, hogy az országban folyó különféle szakmai tájékoztatási tevékenységekről minden érdeklődő tudomást szerezhesen.

E kiadás a korábbiakhoz képest eléggé megkésett. Annyit azonban nem tudott késni, hogy több, időközben megszűnt intézmény kimaradjon belőle (pl. MSZMP Politikai Főiskola, MSZMP Párttörténeti Intézet stb.). És annyit sem, hogy néhány nagyvállalat és intézmény a szerkesztőség többszöri kérése ellenére időt tudott volna szakítani az adatszolgáltatásra. De hát nem volt mit tenni: a kiadványban való szereplés önkéntes.